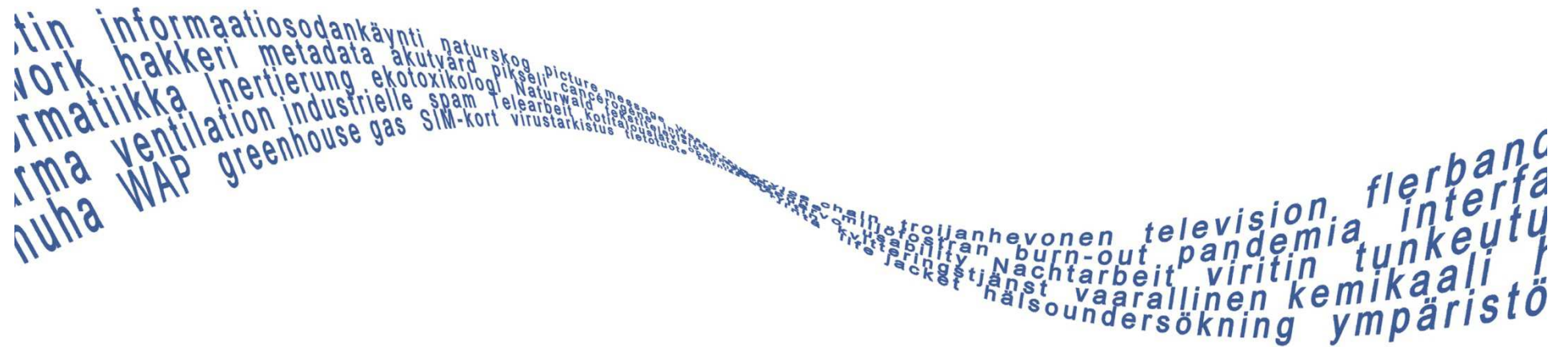

Perehdytys sanastotyöhön

OKSAn kielityöryhmien aloituskokous

10.4.2015

Riina Kosunen

Sanastokeskus TSK

Terminologiset työmenetelmät

- standardisoidut sanastotyön menetelmät (ISO/TC37 Terminology and other language and content resources)
 - ISO 704 Terminology – Principles and methods
- käsitekeskeisyys
 - loogiset määritelmät
 - hyvin perustellut termisuositukset
 - luotettavat vieraskieliset vastineet
 - havainnolliset käsitekaaviot

Terminologian peruskäsitteitä

- tarkoite
- termi
- käsite
 - yläkäsite, alakäsite
- käsitepiirre
- käsiteanalyysi

Käsiteanalyysiesimerkki

ammattiosaamisen näyttö

- ensimmäinen kysymys:
 - mikä 'ammattiosaamisen näyttö' on?
(tilanne? prosessi? tilaisuus? arviointitapa?)
= yläkäsite
- toinen kysymys:
 - miten 'ammattiosaamisen näyttö' eroaa lähikäsitteistä, kuten käsitteestä 'kirjallisen kokeen suorittaminen' (tms.)?
= erottavat piirteet

Käsiteanalyysiesimerkki

ammattiosaamisen näyttö

- näytössä arvioidaan ammatillisen perustutkinnon ammattitaitovaatimusten saavuttaminen
 - näytössä arvioidaan, miten hyvin opiskelija on saavuttanut työelämän edellyttämän ammattitaidon
 - näytössä opiskelija osoittaa käytännön työtehtävissä hankkimansa osaamisen
 - tavoitteet ja arviointiperusteet määritellään tutkinnon perusteissa
 - koulutuksen järjestäjän, työelämän ja opiskelijan yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima
 - osaamista arvioidaan useamman kerran opintojen aikana
- = 'ammattiosaamisen näytön' käsitepiirteitä

[tietojen lähde: Opetushallituksen verkkosivut]

ikänytä akutyward pinyen Naturwald ptearbel kollektionen troljanen buhtiarbe
ia ekologikologi telearbeit kollektionen troljanen buhtiarbe
ustrielle span vireustarkitus troljanen buhtiarbe
juse gas SIM-kort vireustarkitus troljanen buhtiarbe

Käsiteanalyysin tulos

ammattiosaamisen näyttö

ammattillisen peruskoulutuksen tutkinnon osien arviointimenetelmä, jossa opiskelija osoittaa osaamisensa käytännön työtehtäviä tekemällä

Näytön suunnittelevat koulutuksen järjestäjä, työelämän edustaja ja opiskelija yhdessä.

Käsitepiirteet

- käsitepiirteet ovat tarkoitteen/tarkoitejoukon ominaisuuksia
- käsitepiirteiden avulla voidaan
 - selvittää käsitteen sisältö ja luonnehtia käsitettä
 - rajata käsite muista käsitteistä
 - rakentaa käsitejärjestelmiä
 - varmistaa käsitteiden vastaavuus eri kielissä
 - muotoilla määritelmiä ja huomautuksia
 - valita oikea termi kuvaamaan käsitettä
 - muodostaa termejä

Yläkäsite, alakäsite

yläkäsite

käsite, jolla on vähintään yksi hierarkkinen alakäsite
(= hierarkkinen yläkäsite)

TAI

tietty kokonaisuus

(= koostumussuhteinen yläkäsite)

alakäsite

käsite, jolla on kaikki samat käsitepiirteet kuin toisella käsitteellä mutta myös vähintään yksi lisäpiirre

(= hierarkkinen alakäsite)

TAI

kokonaisuuden osa

(= koostumussuhteinen alakäsite)

Hierarkkinen ylä- ja alakäsite

- yläkäsite:
toisen asteen oppilaitos
toisen asteen koulutusta antava oppilaitos
- alakäsite:
ammattillinen oppilaitos
ammattillista peruskoulutusta antava *toisen asteen oppilaitos*
- alakäsitteen alakäsite:
ammattillinen erityisoppilaitos
ammattillinen oppilaitos, jonka koulutus on tarkoitettu oppijoille, joilla on todettu tarve saada opinnoissaan ja jatkosijoittumisessaan erityisiä opetus- ja opiskelijahuollon palveluita

Koostumussuhteinen ylä- ja alakäsite

- yläkäsite:

opetus- ja tutkimushenkilöstö

henkilöstö, jonka tehtävänä on opettaa tai tutkia

- alakäsite:

ensimmäisen portaan opetus- ja tutkimushenkilöstö

opetus- ja tutkimushenkilöstön osa, johon kuuluvien henkilöiden tehtävänä on valmistaa oma väitöskirjatyönsä

ikäyhtiö
akutyyd
ekotoxikologi
ustrielle span
juse gas SIM-kort
pigeu
Naturwald
Telearbeit
vireustarkitus
tietoa
trollann
bultaru
Nachfrage
vaarall
haisundersökning

**opetus- ja
tutkimushenkilöstö**
henkilöstö, jonka tehtävänä on
opettaa tai tutkia

**ensimmäisen
portaan
opetus- ja
tutkimus-
henkilöstö**
opetus- ja
tutkimus-
henkilöstön
osa, johon
kuuluvien
henkilöiden
tehtävänä on
valmistaa oma
väitöskirjatyönsä

**toisen portaan
opetus- ja tutkimus-
henkilöstö**
opetus- ja tutkimus-
henkilöstön
osa, johon kuuluvien
henkilöiden
tehtävät ovat
luonteeltaan itsenäisiä
tutkimus- ja/tai
opetustehtäviä, joissa
henkilö toimii
vastuullisena
suunnittelijana ja
toteuttajana

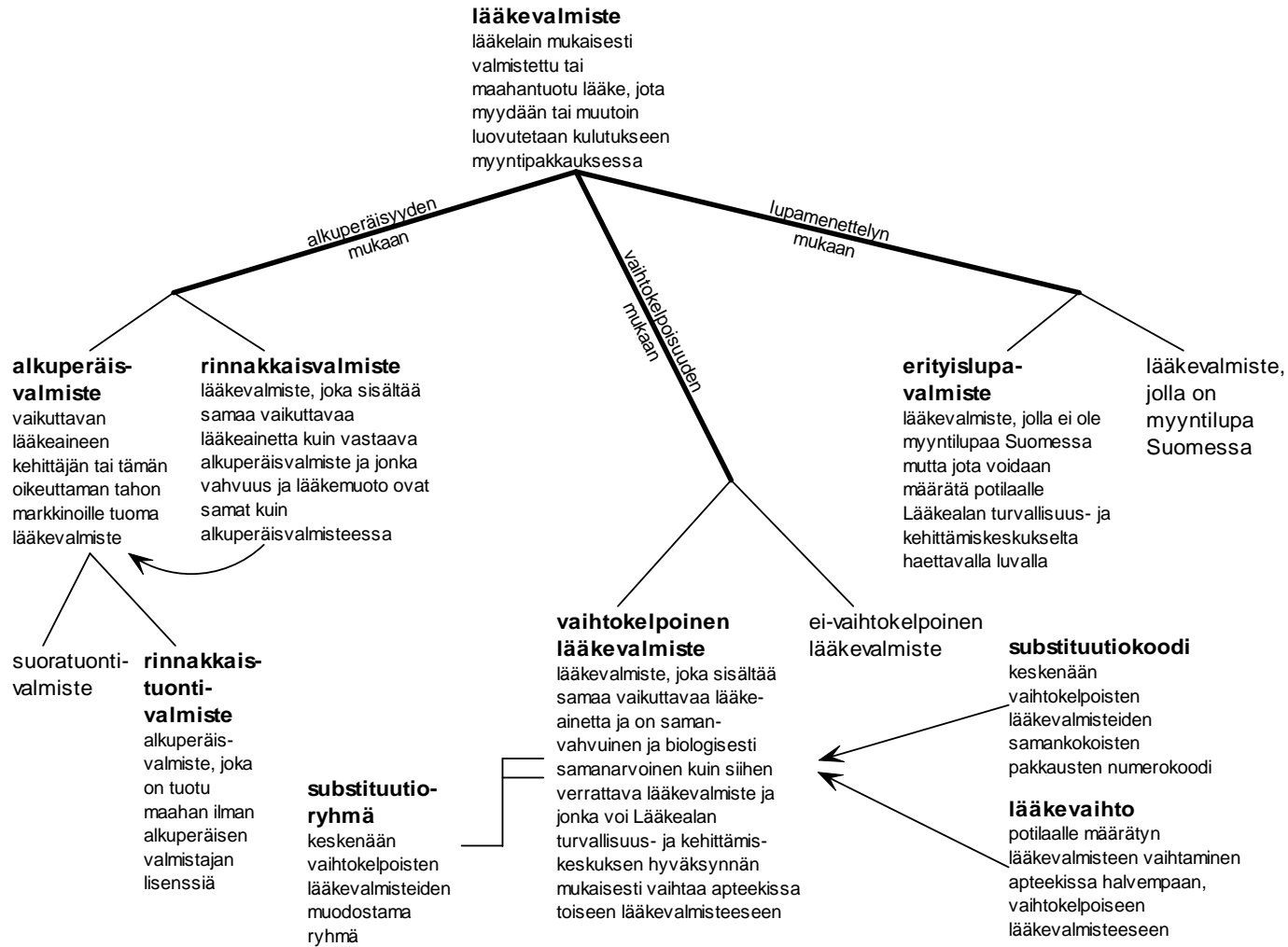
muu

Käsitejärjestelmä

- käsitejärjestelmä kuvaa käsitteiden välisiä suhteita ja se voidaan esittää käsitekaaviona
- yleensä yhdessä käsitekaaviossa voidaan esittää vain jokin osa käsitejärjestelmästä
- käsitejärjestelmä
 - auttaa tiedon jäsentelyssä ja selventää käsitteiden välisiä suhteita
 - helpottaa käsitteiden ja termien vertailua eri kielten ja kulttuurien välillä
 - auttaa määritelmien muotoilussa

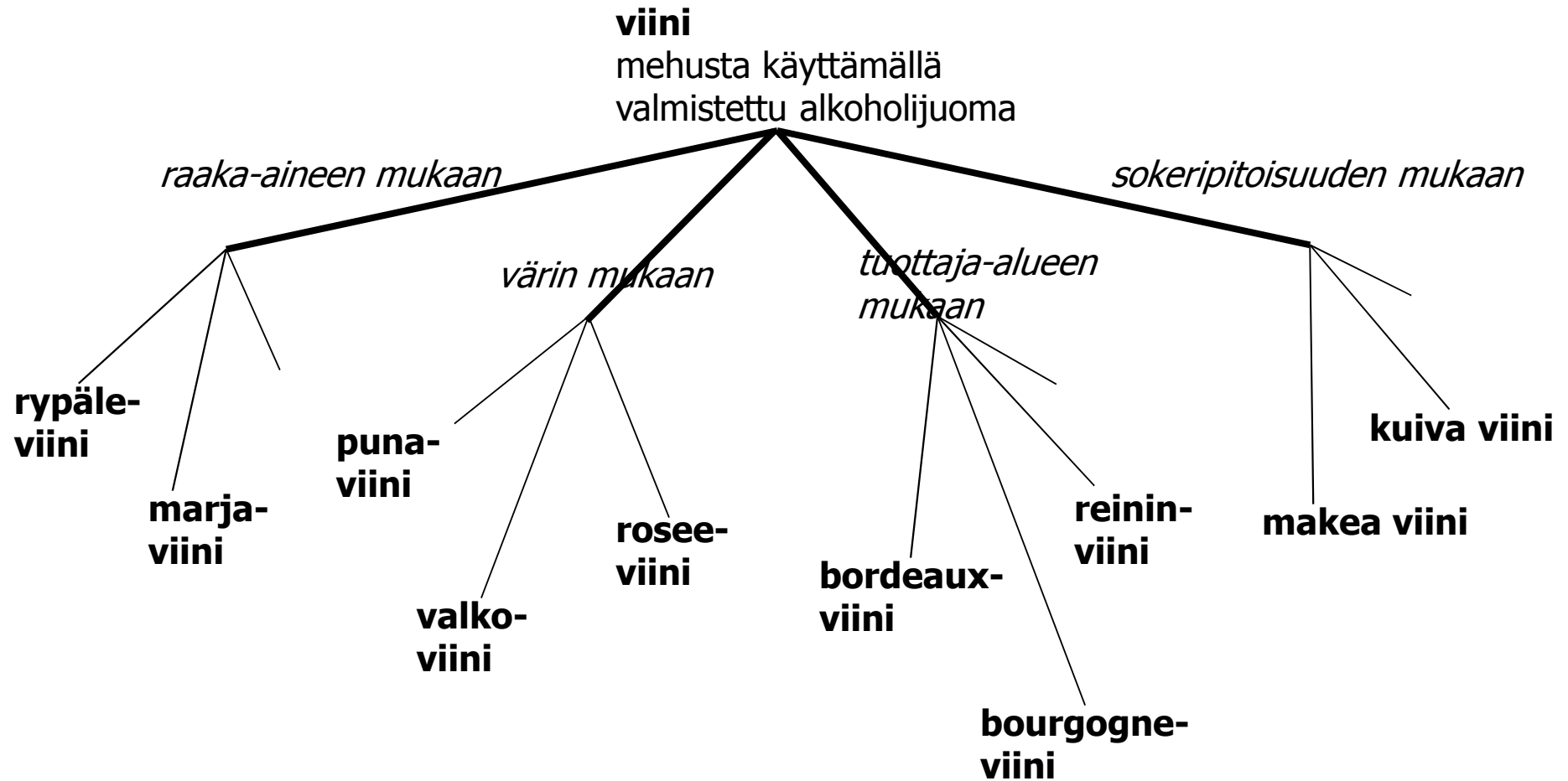
ikäyn...
 dia akutyvärd...
 usstrille span...
 juse gas SIM-kort...
 Naturwald...
 Telearbeit...
 Virusstarkitus...
 trojan...
 buktar...
 Nach...
 vaarall...
 hälsundersökning

Sekakoosteininen käsitejärjestelmä

ikäyhtiö
akutyyd
ekotoxikologi
ustrielle span
juse gas SIM-kort
piipen
Naturwald
Telearbeit
Kollekt
Virusstarkitus
troijanhe
Nachtarbeit
vaarall
halsundersökning

Moniulotteinen käsitejärjestelmä

Termitietueen rakenne

lukukausi-ilmoittautuminen

ensisijainen termi

mieluummin kuin: läsnäoloilmoittautuminen

hylättävä termi

sv terminsanmälan

hellre än: närvaroanmälan

määritelmä

toimenpide, jolla opiskelija ilmoittaa olevansa läsnä tai poissa tietyn lukukauden ajan

huomautus

Lukukausi-ilmoittautuminen voi kohdistua korkeakouluun tai tiettyyn opiskeluoikeuteen.

[OKSA, luonnos 25.3.2015]

Sanastotyön oppaita ja ohjeita

- Sanastotyön opas. Heidi Suonuuti. Julkaisija: Sanastokeskus TSK, 2006. ISBN 952-9794-23-1.
- Ordning och reda. Terminologilära i teori och praktik. Anita Nuopponen och Nina Pilke. Norstedts, 2010. ISBN 978-91-1-302999-3
- Sanastotyön käsikirja. SFS-käsikirja 50. Suomen Standardisoimisliitto SFS, 1989. ISBN 951-9337-66-0. Painos loppunut.
- ISO-standardit:
 - ISO 704:2009. Terminology work – Principles and methods
 - ISO 1087-1:2000. Terminology work – Vocabulary – Part 1: Theory and application
 - Lisää standardeja ja niiden tietoja löytyy osoitteesta http://www.tsk.fi/tsk/sanastotyön_kehittäminen_ja_standardisointi-63.html